

Jurnalul vizual al Nataliei Procop *La Chișinău viața va învinge: Jurnal de pandemie* (Chișinău: 2022; lucrarea a fost elaborată în cadrul Programului de Stat 20.80009.0807.19 *Cultura promovării imaginii orașelor din Republica Moldova prin intermediul artei și mitopoeticii*) prezintă expoziția omonimă de lucrări, care s-a desfășurat în luna aprilie a anului 2021, în incinta Muzeului de Istorie a orașului Chișinău. Etajul superior al „Turnului de apă” – unde, prin geamurile mari, se poate urmări contemplativ, de la

altitudine, spectacolul în desfășurare al vieții capitalei –, s-a dovedit a fi o locație perfectă pentru a expune pânzele artistei, care constituie un *zusammenstellen* între spațiul istoric și spațiul imaginar conceput prin gestul artistic. În plan general, albumul reprezintă parcursul unei teme de creație care își are continuitate și în preocupările teoretice ale Nataliei Procop, activând în calitate de istoric și critic de artă. Printre primele pagini găsim două nocturne chișinăuiene. În pictura „Castelul apei” (2021), centrul compoziției constituie imaginea Turnului de apă. Clădirea este plasată într-un spațiu oniric, care creează impresia unei păduri masive. Edificiul se percepe, astfel, asemenea unui templu antic în sânul naturii, ca o manifestare a ordinii instaurate de aspirația creatoare umană printre stihiiile naturii. Pe de altă parte, compoziția „Oraș nocturn” (2021) reprezintă o imagine de panoramă a Chișinăului văzut din suburbie. În istoria artelor naționale putem găsi o compoziție cu schema, tehnica și limbajul total diferit, dar care prezintă orașul dintr-o perspectivă similară: desenul lui Alexandru Plămădeală „Amurg. Punct de fugă spre Chișinău de pe Șoseaua Costiujeni” (1918). Distanța de un veac dintre aceste două lucrări, foarte diferite, ne arată cât de mult s-a schimbat ritmul vieții, care se proiectează și peste ritmurile compoziționale în lucrările plasticienilor. De la câteva lumini aprinse în silueta orașului la linia orizontului, sub văpaia amurgului – în desenul lui A. Plămădeală –, la revărsările fluviului electric care iluminează de jos cerul, la orice oră nocturnă – în pictura contemporanei noastre. De la meticulozitatea cu care este „croșetată” schița în tuș – la impulsivitatea petei cromatice în compoziția picturală. Compozițiile urbane depășesc obiectivul unui studiu al naturii în *plein-air*, prezentându-ne o imagine finită. Și totuși, privind lucrările pictoriței, coparticipăm la contemplarea momentului în devenire, ca de exemplu în lucrarea „Oraș în ploaie” (2021). Pictura „Moara roșie” (2021) surprinde prin faptul că un edificiu atât de sumbru este ușor recognoscibil într-o pată roșie aprinsă pe un fundal galben la fel de aprins, fiind obișnuiți să vedem Moara roșie ca pe o moștenire bizară a arhitecturii din trecutul antebelic: cu pereții cărămizii și fumegați. Artista însă a privit dincolo de această reflexie dramatică. Prin interesul față de căutarea originalelor mijloace de expresie plastică, prin apelarea la variate tehnici de pictură, dar și prin jocul artistic, care presupune combinarea materialelor, Natalia Procop este continuatoarea experimentelor care au devenit deja tradiție în contextul Școlii naționale de pictură, pornite în anii '70 de către Mihail Grecu și dezvoltate până în prezent. Autoarea știe să păstreze prospețimea percepției instantanee. Un astfel de limbaj plastic, care prețuiește bucuria emoției nealterate de rațiune, la fel, constituie una din liniile ce își au un parcurs în contextul Școlii naționale de pictură, manifestându-se în creația Inesei Țipina și Ludmila Țonceva, ori la reprezentanții generației mai tinere, Iraida Ciobanu. Pictura Nataliei Procop, prin structurile sale cromatice, dă dovadă de dinamica percepției. Limbajul plastic poartă amprenta artei textile, obiectivul major al căreia constituie jocul formei care elimină dramaticul și narativul, precum în seriile „Streliște”, „Roada”, „Adiere”. În special în peisajele urbane, artista apelează la perspectiva aeriană, prin care reprezintă starea naturii și iluminăția. Vedem imaginile edificiilor cunoscute, în fața cărora avem destul spațiu pentru interpretare, prin prisma propriilor impresii, asocieri, amintiri și considerații (de pildă în lucrările „Pe coline, la izvor” (2021), „Chișinăul din amintire” (2021) ș.a.). De fapt, lucrările cuprinse în album ca și panorama de pe balconul „Turnului de apă”, unde s-a desfășurat expoziția, constituie un pretext pentru meditație pe marginea destinului orașului nostru.

Dmitri ȘIBAEV